

УДК 633.1

Іваницька А. П., завідувач лабораторії показників якості сортів рослин
Ляшенко С. О., науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин
Кулик Т. Є., науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин
Український інститут експертизи сортів рослин
E-mail: ap64@ukr.net

ДИНАМІКА ВМІСТУ БІЛКА В СОРТАХ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ В СЕРЕДНЬОМУ ЗА 2017–2021 РР. В ЗОНІ СТЕПУ, ЛІСОСТЕПУ ТА ПОЛІССЯ

Серед зернових культур в Україні особлива роль відводиться пшениці м'якій озимій з найвищим біологічним потенціалом продуктивності.

Основним показником якості зерна пшениці м'якої озимої є вміст білка оскільки саме він визначає основні технологічні, борошномельні, хлібопекарські властивості та товарну цінність зерна. Вміст білка у зерні пшениці залежить від сорту та ґрунтово-кліматичних умов, технології вирощування, яка передбачає обов'язкове й своєчасне виконання всіх її елементів, починаючи з вибору попередника та сорту, сівби в оптимальні строки, забезпечення рослин елементами живлення, захист рослин від бур'янів та шкідників.

Сорти пшениці м'якої озимої досліджувались на філіях Українського інституту експертизи сортів рослин в зонах Степу, Лісостепу та Полісся. Вміст білка визначали методом інфрачервоної спектроскопії на приладі Інфратек 1225. Відповідно до Програми лабораторних досліджень кваліфікаційної експертизи на придатність сорту до поширення в Україні досліджувалась така кількість сортів пшениці м'якої озимої: 2017 р. – 169, 2018 р. – 168, 2019 р. – 175, 2020 р. – 195 та 2021 р. – 176 сортів.

Залежно від ґрунтово-кліматичної зони та в розрізі років дослідження вміст білка в серед-

ньому в сортах пшениці м'якої озимої знаходився в межах від 10,5% до 14,5%. В зоні Степу вміст білка становив – 10,5% у 2017 р., 12,5% – 2018 р., 13,7% – 2019 р., 13,0% – 2020 р. та 13,7% – у 2021 р. В зоні Лісостепу у 2017 р. – 11,8%, 12,5% – 2018 р., 12,6% – 2019 р., 13,8% – 2020 р. та 14,5% – 2021 р. Та в зоні Полісся у 2017 р. – 10,9%, 2018 р. – 11,7%, 2019 р. – 13,1%, 2020 р. – 12,3% та у 2021 р. – 12,9%.

Розглядаючи динаміку в середньому по всіх ґрунтово-кліматичних зонах за 2017–2021 рр. варто відмітити, що вміст білка в зерні пшениці м'якої озимої за останні 5 років підвищився з низького до середнього: від 11,1% у 2017 р до 13,7% у 2021 р.

Отже, за багаторічними даними видно, що тільки в зоні Лісостепу спостерігалось поступове підвищення вмісту білка, на 2,7% у 2021 р. порівняно з 2017 р., цей показник згідно з Класифікатором показників якості ботанічних таксонів, сорти яких проходять експертизу на придатність до поширення, класифікувався як вище середнього. В ґрунтово-кліматичних зонах Степу та Полісся показник умісту білка знаходився на рівні 2019 р. та класифікувався як середній вміст.

УДК 633.1

Іваницька А. П., завідувач лабораторії показників якості сортів рослин
Ляшенко С. О., науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин
Шкляр В. Д., науковий співробітник лабораторії показників якості сортів рослин
Український інститут експертизи сортів рослин
E-mail: ap64@ukr.net

ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ СОРТІВ ЖИТА ПОСІВНОГО ОЗИМОГО В СЕРЕДНЬОМУ ЗА 2019–2021 РР. В РІЗНИХ ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ ЗОНАХ УКРАЇНИ

Жито посівне озиме – друга за значенням хлібна культура в Україні. Це культура, яка вирощується для отримання зерна на харчові та кормові цілі. Зерно жита озимого використовується для виробництва певних сортів хліба, круп, пивоваріння. Продовольча цінність жита посівного озимого визначається значним умістом в зерні білка та показника «число падіння».

Основна задача селекції жита посівного озимого – це виведення сортів з максимальним умістом білка та добрими технологічними показниками. Залежно від ґрунтово-кліматичних умов змінюються показники якості.

Сорти жита посівного озимого досліджувались на філіях Українського інституту експертизи сортів рослин в зонах Лісостепу та Полісся.

Згідно з Програмою лабораторних досліджень кваліфікаційної експертизи на придатність сорту до поширення в Україні, сорти жита випробувались у кількості: 2019 р. – 32 сорти; 2020 р. – 26; 2021 р. – 23 сорти. Вміст білка визначали методом інфрачервоної спектроскопії на приладі Інфратек 1225, «число падіння» – на Alphatek FN.

За лабораторними даними в середньому вміст білка в сортах жита посівного озимого складав: зона Лісостепу – 10,4% – 2019 р., 9,4% – 2020 р., 10,1% – 2021 р.; зона Полісся – 9,5% – 2019 р., 9,8% – 2020 р., 9,4% – 2021 р.

Хлібопекарські властивості зерна жита посівного озимого визначаються за показником «число падіння», що характеризує стан вуглеводно-